

**עין משפט**
**נר מצוה**

קעד א ב מיי פייג מהל' מאללות אסורות הלכה י סמג לאון קמח טוש"ע ייד סי' קיח

ספד א:

קעה ג ד ה מיי פיי"א שם הלכה כה כו טוש"ע ייד סי' קיט סעיף א וסעיף ב:

קעו י מיי פיי"ג שם הל' י סמג שם טוש"ע י"ד סי' קטו סעיף א:
קעז י מיי פיי"ז שם הלכה כג סמג שם טוש"ע ייד סי' קיד סעיף י:

קעה ח ט מיי שם הלכה כד טוש"ע שם סעיף ט:

קעט י ב ל מיי שם פיי"ג הלכה כג ד סמג שם טוש"ע שם:

קפ מז נ מיי פיי"ז שם הל' ד סמג שם טוש"ע שם סעיף ח:

ס [מיי] פיי"ב מאללות משכר הל' טו[ן]:

**קפא** ע מיי פיי"ג מהל' מאללות אסויות

הל' ח סמג שם טוש"ע ייד סי' קטו סעיף א:

**קפב** פ מיי שם פיי"ז הלכה כג סמג שם

טוש"ע ייד סי' קיד סעיף הל' ד סמג שם

**קפג** צ מיי מהל' טומאת

הלכה א סמג עשין רמז: **קפד** ק מיי פיי"ג מהל'

מאללות אסורות הלכה כג סמג לאון קמח טור ייד סי' קיד:

**קפה** ר מיי שם הלכ' כג סמג שם טור ש"ע י"ד סי' פג סעי' י:

**רבינו חננאל**

אבל חלב מותר בחותם אחד.
בשר יין תכלת סימן חב"י"א אסורים בחותם אחד
חלתית מוריים פת גבינה סימן חמפ"ג מוריים בחותם אחד.
ושמואל אמר בשר יין תכלת אסורים בחותם אחד.
אבל מוריים חלתית גבינה מותרים בחותם אחד.
וקי"ל כרב:
ת"ר אין לוקחין סבוריא יין ולא מוריים ולא חתיכה שאין בה סימן ולא מלח סלקונדית בין שחורה בין לבנה ולא גבינה אלא מן המומחה
סימן ימ"ח מח"ג וכולן אם נתארח אצל בעה"ב מותר דלא שביק בעה"ב היתרא ואכיל איסורא וכי' יהושע בן לוי דאמר שגר לו בעה"ב בביתו מותר דבעה"ב ממאי דאכיל משדר ליה ולא שביק היתרא ואכיל איסורא.
ואכיל סלקונדית אסיקנא לדברי האוסר שחורה ולבנה.
סבר קרבי דגים שחורים וקרבי דגים לבנים טמאים מעורבין בה.
ואמר ר' אבהו משום דר' חנניה בן גמליאל זקן היה בשכונתו והיה מחליק פניה בשומן חזיר.
עוד שנינו בספרא דמתני' הרי אלו אסורין ואין איסורן איסור הנאה.
למעוטי מאי.
לחוקיה למעוטי בידוע.
כלומר

אם נודע דודאי נתן כבכשין יין או חומץ אסורין אפי' בהנאה.
לר' יוחנן למעוטי מוריים וגבינת בית אונייקי וסתמא כר' מאיר:
משנה בשיבועית פרק כלל גדול אמרו בשיבועית קליפיי רמון והגין שלו קליפיי אגוזים והגרעינין יש להן שביעית ולדמיהן שביעית.
הצבע צובע לעצמו לא יצבע בשכר שאין עושיך שחורה בפירות שביעית.
ולא בכבורות ולא בתרומות ולא בנבילות ולא בטריפות ולא בשקצים ולא ברמשים כו'.
עד ציירי חיה עופות ודגים שנתמנו להן מיצין טמאין מותר למכרם.
ר' יהודה אומר אף מי שנתמנה לו לפי דרכו לוקח ומוכר.
ובלבד שלא תהא אומנתו לכן.
וחכמים אוסרין.
ואמר בגמרא דילה (א) כתוב טמאים מה ת"ל וטמאים יהיו לכם אחד איסור אכילה אחד איסור הנאה.
כל דבר שאיסורו דבר תורה אסור לסחור בו.
איסורו מדברי חכמים מותר לסחור בו.
והרי חמור וגמל למלאכה הן גזילין.
ר' הושעיא נסיב ויהיב במוריים.
ר' הונא נסיב ויהיב בחלתיתא:
**בתני'** ואלי מותרין באכילה חלב ועובר כוכבים וישראל יושב בצד עדרו של עובר כוכבים ועובר כוכבים חולב ומביא לו ואינו חושש ואוקימנא אע"ג דאית ליה בהמה טמאה בעדרו.
וכי קאי חזי ליה ותייבי לא קא חזי ליה.
מהו דתימא כיון דהוא יתיב ניוחש דלמא מערב ביה חלב בהמה טמאה.
קמ"ל כיון דכי קאי חזי ליה מירתת ולא מערב.
והדבש מותר דליכא חשש אי משום איעורובי אי מערב ביה מבאישי.
אי משום בשולי עובדי כוכבים נאכל כמות שהוא חי אי משום געולי עובדי כוכבים נותן טעם לפגם מותר.
ומדחזינן ברוב התלמוד דמוקים להו בנאכל כמות שהוא בחי אין בו משום בישולי עובדי כוכבים.
ש"מ דהא לישנא דוקא.
מיהו כיון דחזינן כאידך פירקין דמפרש ואמר ר' יוחנן כאידך לישנא סבירא ליה כל שאינו עולה על שולחן מלכים לאכול בו את הפת.
הלכך בעינן בחרי לישני.
והדבדבניות.
פי' (חומר איזה חיבות) אע"פ שהן מנטפות אין בהן משום הכשר.
(ג) והלל אומר לא הוכשר.
והורה לו הלל לשמאי.
הנה הניטוף מכשיר.
ושנינן התם למשקה בעי להו דהא לגת בוצר.
הכא לא בעי להו למשקה.
וטריית שאינה טרופה וציר שיש בה דגה מותרין:
**ת"ד** איזו היא טרית שאינה טרופה כל שראשה ושרדה ניכר שהוא מדג טמא.
איזהו ציר שיש בה דגה.
בסתרומת כילכית אחת.
בפתוחות עד שיהו שתי כילכיות.
פי' כילכית דג קטן טהור ואם מצא בבור שתי כילכיות שוטטות בו

## ל"ט:

**פת** **למאי** ניוחש **ל"ה** ב'ו'.
צקונטרס לא גרס האי עד מילתיה דשמואל ונראה טעמא משום דלמה יקשה זה על פת יותר מן האחרים מיהו אין צשציל כך להגיה הספרים:
**יב"ח** **מח"ג** **אינם ניקחים אלא** מן הבומחה.
ואע"ג דקא חשיב חלב הוצרך לחשוב גבינה לפי שאין טעם איסורן שזה שחלב אסור משום עירוב חלב טמא אצל טעם גבינה הוא משום גילוי כדפרי' לעיל (דף לה.) מיהו לרבי ירמיה דמפרש לעיל (שס) טעם גבינה משום נאחוטי חלב טמא לפרש"י קשה לרבי יהודה למה הוצרך לשנות כאן גבינה ובתוספתא קא חשיב צואת הברייתא צמקוס חלב חמיכת דג שאין זה סימן:
**תנינא** **דהא** **דת"ר**.
מימה דהא מני צמתני' וישראל רואהו משמע הא לא חזי ליה כל שעתא אסור וי"ל דרואהו לאו דוקא אלא רי"ל יכול לראותו:
**אי** **דליבא דבר טמא בעדרו פשיטא**.
דכיון **דיושב צד** עדרו וליכא למיחש לגילוי כיון שכל עשה הוא תופסו בידו א"כ ליכא למיחש למדי מיהו היכא דיש לחוש לגילוי אסור כדפרישית לעיל (ה') דמסנתת לא מהני מידי היכא דטרקי' **כדלמרי'** כהגוזל בתרא (צ"ק דף קטו:) **התם קא בעי דיה למשקה**.
וא"ת ודקארי לה מאי קארי פשיטא דנזכר לגת תנן וי"ל דס"ד דמקשה דה"ש נזכר לאכילה והא דנקט לגת לרצונא (דצ"ה) [דהללן דאפילו הכי לא הוכשר:

כאן

אותה תנו רבנן (א) מלח סלקונדרית שחורה אסורה לבנה מותרת דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר לבנה אסורה קירבי דגים שחורים טמאים מעורבין בה לדברי האומר לבנה אסורה קירבי דגים שחורים טמאים מעורבין בה לדברי האומר זה וזה אסורה זה וזה מעורבין
בה אמר רבי אבהו משום רבי חנינא בן גמליאל אומר זו וזו אסורה אמר רב רב חנה אמר רבי יוחנן לדברי האומר לבנה אסורה קירבי דגים שחורים טמאים מעורבין בה לדברי האומר שחורה אסורה קירבי דגים שחורים טמאים מעורבין בה לדברי האומר זה וזה אסורה זה וזה מעורבין
בה אמר רבי אבהו משום רבי חנינא בן גמליאל זקן אחד היה בשכונתנו שהיה מחליק פניה בשומן חזיר:
הרי אלו אסורים:
למעוטי מאי (א) לחוקיה למעוטי בידוע לרבי יוחנן למעוטי מוריים וגבינת בית אונייקי וסתמא כר"מ:
**בתני'** ואלו מותרין באכילה ויחלב שחלבו עובר כוכבים וישראל רואהו ויהדבש יהודבדבניות אע"פ שמנטפין אין בהן משום הכשר משקה (ב)כבשין שאין דרכן לתת לתוכן יין וחומץ וטרית שאינה טרופה (ג)ציר שיש בה דגה (ד)עלה של חילתית (ו)יתיי גלוסקאות המגולגלין ר' יוסי אומר השלחין אסורין (ה)חגבים הבאים מן הסלולה אסורין מן (ו)ההפתק מותרין וכן (ז)לתרומה:
**גמ'** תנינא להא דת"ר (י)יושב ישראל בצד עדרו של עובר כוכבים ועובר כוכבים חולב לו ומביא לו ואינו חושש היכי דמי אי דליכא דבר טמא בעדרו פשיטא ואי דאיכא דבר טמא בעדרו אמאי לעולם דאיכא דבר טמא (י)וכי קאי חזי ליה וכי יתיב לא חזי ליה מהו דתימא כיון דיתיב לא חזי ליה ניוחש דלמא מייתי ומערב ביה קמ"ל כיון דכי קאי חזי ליה אירתותי מירתת ולא מיערב ביה:
והדבש:
דבש (למאי ניוחש לה אי משום איעורובי מיסרא סרי אי משום בישולי עובדי כוכבים נאכל כמו שהוא חי אי משום גיעולי עובדי כוכבים (ג)נות טעם לפגם הוא ומותר:
והדבדבניות אף על פי שמנטפות אין בהן משום הכשר משקה:
ורמינהי (ה)הבוצר לגת שמאי אומר (ז)הוכשר הלל אומר לא הוכשר ואודי ליה הלל לשמאי התם קא בעי ליה למשקה הכא לא קא בעי ליה למשקה:
וטריית שאינה טרופה:
(ט)תנו רבנן איזו היא טרית שאינה טרופה (כ)ל שראש ושרדה ניכר ואיזו ציר שיש בה דגה (כ)ל שכיילבית אחת או שתי כילביות

**חדים ואין להן חוט השדרה: כילנצים**.
גדילה מאיליה צציר דגים טהורים ואם יש שם ציר (א)

## אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

**אסורין צחוסם אחד**.
לשגר ציד עוזב כוכבים דכיון דצשר ותכלת דמיהן יקריס טרח ומוזיף להחליפם ועל היין לנסכו.
ואחלצ פריך לקמן:
**חילטיס**.
להחליק זה בזה פורתא הוא דמהני ולא טרח ומוזיף:
**פס למאי ניוחש** לה כלל לא גרסינן (א) [הכא חלל צמלתיה דשמואל גרסינן

אסורין בחותם אחד (א)חילתית מוריים פת גבינה מותרין בחותם אחד (ב) פת למאי ניוחש לה אי משום איחלופי קריא בחמימא מידע ידיע דחיטי בדשערי נמי מידע ידיע אי כי הדדי כיון דאיכא חותם אחד לא טרח ומוזיף ורב מ"ש גבינה דלא טרח ומוזיף חלב נמי לא טרח ומוזיף אמר רב כהנא (א)אפיק חלב ועייל חתיכת דג שאין בה סימן היינו בשר תרי גווני בשר ושמואל אומר ב"ת אסור בחותם אחד מוח"ג מותר בחותם אחד בשר יין תכלת אסורין בחותם אחד מוריים חילתית גבינה מותרין בחותם אחד לשמואל חתיכת דג שאין בה סימן היינו בשר תרי גווני בשר לא אמרינן ת"ר (ב) אין לוקחין ימ"ח מח"ג בבוריא לא יין ולא מוריים ולא חלב ולא מלח סלקונדרית ולא חילתית ולא גבינה (א)לא מן המומחה וכולן (א)ם נתארח אצל בעל הבית מותר מסייע ליה לרבי יהושע בן לוי דא"ר יהושע בן לוי ישגר לו בעל הבית לביתו מותר מ"ט בעל הבית (א)לא שביק היתירא ואכל איסורא וכי משגר ליה ממאי דאכיל משרד ליה:
ומלח סלקונדרית:
מאי מלח סלקונדרית אמר רב יהודה אמר שמואל מלח שכל סלקונדרי רומי אוכלין

אותה תנו רבנן (א) מלח סלקונדרית שחורה אסורה לבנה מותרת דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר לבנה אסורה קירבי דגים שחורים טמאים מעורבין בה לדברי האומר לבנה אסורה קירבי דגים שחורים טמאים מעורבין בה לדברי האומר זה וזה אסורה זה וזה מעורבין
בה אמר רבי אבהו משום רבי חנינא בן גמליאל זקן אחד היה בשכונתנו שהיה מחליק פניה בשומן חזיר:
הרי אלו אסורים:
למעוטי מאי (א) לחוקיה למעוטי בידוע לרבי יוחנן למעוטי מוריים וגבינת בית אונייקי וסתמא כר"מ:
**בתני'** ואלו מותרין באכילה ויחלב שחלבו עובר כוכבים וישראל רואהו ויהדבש יהודבדבניות אע"פ שמנטפין אין בהן משום הכשר משקה (ב)כבשין שאין דרכן לתת לתוכן יין וחומץ וטרית שאינה טרופה (ג)ציר שיש בה דגה (ד)עלה של חילתית (ו)יתיי גלוסקאות המגולגלין ר' יוסי אומר השלחין אסורין (ה)חגבים הבאים מן הסלולה אסורין מן (ו)ההפתק מותרין וכן (ז)לתרומה:
**גמ'** תנינא להא דת"ר (י)יושב ישראל בצד עדרו של עובר כוכבים ועובר כוכבים חולב לו ומביא לו ואינו חושש היכי דמי אי דליכא דבר טמא בעדרו פשיטא ואי דאיכא דבר טמא בעדרו אמאי לעולם דאיכא דבר טמא (י)וכי קאי חזי ליה וכי יתיב לא חזי ליה מהו דתימא כיון דיתיב לא חזי ליה ניוחש דלמא מייתי ומערב ביה קמ"ל כיון דכי קאי חזי ליה אירתותי מירתת ולא מיערב ביה:
והדבש:
דבש (למאי ניוחש לה אי משום איעורובי מיסרא סרי אי משום בישולי עובדי כוכבים נאכל כמו שהוא חי אי משום גיעולי עובדי כוכבים (ג)נות טעם לפגם הוא ומותר:
והדבדבניות אף על פי שמנטפות אין בהן משום הכשר משקה:
ורמינהי (ה)הבוצר לגת שמאי אומר (ז)הוכשר הלל אומר לא הוכשר ואודי ליה הלל לשמאי התם קא בעי ליה למשקה הכא לא קא בעי ליה למשקה:
וטריית שאינה טרופה:
(ט)תנו רבנן איזו היא טרית שאינה טרופה (כ)ל שראש ושרדה ניכר ואיזו ציר שיש בה דגה (כ)ל שכיילבית אחת או שתי כילביות שוטטות

**גדילה מאיליה צציר דגים טהורים ואם יש שם ציר (א)**

**מסורת הש"ם**

(א) [תוספ' ספ"ה ע"ש], (ב) [גיטין ל: תמורה ס. חולין ד.], (ג) [תוספ' פ"ה ה"י], (ד) [לעיל ל:], (ה) [פ"ה א"ר העשוי למחורה. ערוך ערך אפתק א'], (ו) [תוספתא פ"ה], (ז) [לעיל לו. וס"ז], (ח) שבת טו. י. חולין לו., (ט) [תוספ' פ"ה ה"י], (י) כ"ה גדפוס פ"ח], (יא) [ויקרא יט.], (כ) [בס"א טספ: ד"ה], (כא) [שחיבין כ"ה].

**הגהות הב"ח**

(א) גמ' פת גבינה מותרין צחוסם אחד מאי שנא גבינה דלא טרח ומוזיף ורי תורי גווי צשר לא אמרינן פת למאי ניוחש לה אי משום וכו' לא טרח ומוזיף פ"ר אין לוקחין ימ"ח:
(ב) רש"י ד"ה אי כי הדדי:
(ג) ר"ה כל שראש ושרדה של כל דג דג דג ניכרין שהדגים (ד) ד"ה כילנצים וכו' ציר דג טמא:
(ה) תוס' ד"ה אי דליכא וכו' כדפרישית לעיל.
י"ב בדף לה דצ"ה משום מקור:

**לעזי רש"י**

<sup>מול"ש</sup>. רבים (מורכבים מרוב שרייה בשמנם).

**מוסף רש"י**

הבוצר לגת. הנוצר ענינו לזרוק צנת, דלילו הנוצר לזימקון משקה היואל מהס אין מנשויט דלא ניחא ליה (שבת טו.). שמאי אומר הוכשר. כיון הנדלף מהן על גביהן ואע"ג דלחו לאיצור לארץ ששומת מן הסלים, גזירה שמא יצטרע צקוסות מופסות (שם) דלע"ג דלא ניחא ליה במשקה היואל מהס דהא לאיצור אולי גזרינן לה כו' (חולין לו:).

<sup>[א]</sup> הוא כירושלמי פ"ו דשביעית הלכה א' (ג) נראה דמסר כאן וי"ל אפי ויהא מעין הנוצר לגת שמאי אומר הוכשר והלל אומר וכו'

מסורת הש"ס

(א) חולין נט, ב) (מנפס' פ"ה ה"ו), ג) (לקמן ט:), ד) (גיר' רא"ש בהנ"ל), ה) (בסוחרות ז), ו) חולין סג: ע"ש, ז) (הלמן והלבוך גר' בערוך ע' הלמן כ"ה תחת ה"ח), ח) (נפלה לו :), ט) ז"ל שוחרות בגלית ע"י מוס' חולין סד ע"א ד"ה כודרת, י) (ז"ל מדלמך), כ) (ז"ל עוברי דגים), ל) חמי ל"ה הדא קליפתא כ"ל ר"ש,

#### גליון הש"ס

תוס' ד"ה מחלוקת וכו' בראמיינן המבאים. עיין בתוס' חולין שם ז"ע ועיין בסוחרות דף ו ע"פ מוס' ד"ה לאסור ונפי' פ"מ יו"ד סימן ס"ג.

#### הנהגות הב"ח

(א) גמרא מנא לך הא א"ל מתלתא: (ב) רש"י בלעזין גמי לא מטבילנא: (ג) ד"ה זה משרין וכו' משרלת ונוגרת מאל"ה (בחול) תו"מ וז"ל ים מניחין בחורץ:

#### לעני רש"י

פלטריא [פלטא]. שטוח. אלבוס"ל [אלבוש]. חלבון (הביצה). מווי"ל. חלבון (הביצה). כוכורי"ל [כוכורי"ל]. קפרה קטנה.

#### רבינו חננאל

הא דתנן בדגים כל שיש לו סנפיר וקשקשת אוקיימנז מני דגים ששמן באר"א ופלמיירא שראשם דומה לראש דגים טמאין אבל שאר דגים לכוילי האי לא חיישינן: אמר רב פפא טרית שאינה טרופה הלכתא עד שיהא ראש ושררה של כל אחד ואחד ניכר ואם לאו אפילו לטבול בצירין אסור. ומתביטין עליה חתית' דג שיש בה סימן בין כבלה בין במקצתה אפילו אחד במאה כולן מותרות. ומעשה בעובד כוכבים שהביא גרב מלא חתיכות בצירין ונמצא סימן באחד מהן והתיר רשב"ג את הגרב כולו ומשינו רב פפא בשחתיכות שוות פ"י כשניתן חתיכה על חברתה מתירא דג שלם ומקשינן אי הכי מאי למימרא ופרקינן מהו דתימא יתיחש דלמא אתרמוי אתרימי ליה קמ"ל דלא חיישינן: ההוא ארבא דצחניתא דאתאי לסיכרא חזי קילפי שהן קשקשין רב הונא בר חיננא שרא ליה אמר רבא מי איכא דשרי ב' תא מלתא באררא דשכיחי קילפי' נפקי שיפורי דרבא ואסיר שיפורי דרב הונא בר חיננא ושאריו. ואסיקנא אמר רב אשי אנא לא אסירנא ולא שרינא בין בגופן בין בצירין וקיימא לן כרב אשי דהוא בתריא: יתיב רב אדא בר אבהו וקאמר עובד כוכבים שהביא עריבה מלאה חביות ונמצאת כליבית באחת מהן

**שוטטוט.** לשון ט' שטין על המים: חביות פתוחות לא סגי צחדא דאיכא למימר מעלמא נפל ציה: **וצדגים כל שיש בהן סנפיר וקשקשת.** משנה היא צאלו טרפות (חולין דף נט.). אלמא אין סימן לדגים דצבר אחר וקשיא לתרווייהו: **אצל בגופן.** לאכול גופן של דגים של טרית: **מריש הוא מטבילנא צלי.** צדד סימן או צראש או צשדרה דהוה ס"ד דכי פליגי רב הונא ורב נחמן בגופן פליגי אצל צליין אפילו רב הונא מודה: **צליין גמי לא טבילנא.** דסבירא לי כרב הונא: **כשחסיכות שוות.** כשמחצדין אותן יחד מתחצרות ויכרות וגראות שהיו כולן מדג אחד: **ומי איכא דשרי כה"ג באסרא דשכיחי קלפי.** ד"ל שמה דגים טהורין וטמאין יש וקשקשים מן הטהורין צאו: **ואנא לא מיסר אסרינא.** לאכול גופן משום קלפי דמישתכחי צארכא ורב אשי קאמר לה: **דקאמר לי רב פפא.** דשרניהו רב הונא: **עריצה.** ספינה קטנה: **וולן מופרות.** דכי היכי דהואי צהך הואי גמי ככולו ואזלו לעלמא: **מסלסא קראי.** מג' חכמים גדולים שהם כד"י לסמוך עליהם כעל המקרא: **דמן ציני.** מקוס: **עוצין.** ציזים שלהן: **זה משרין.** דג עצמו צמעי אמו: **זה משרין מצחוץ.** דג טהור לאחר שהוטלה ציאתו משרלת <sup>(א)</sup> ועומדת מאל"ה צחול אצל דג טמא משרין מצפטים צמעי האם לאחר שנגמרין ציזיו צמעיו: **סימני ציזים.** של עוף טהור: **ט' שוחרות.** משוכה שרצהה צראשה אחד והולכת ומקצתה ונמשכת: **ועונולגל.** עגולה מצלידה ונמלגלת דאין צידיה רחבים: **ראשה אחד כד רחצ פלטריא** צלע"ו כלומר עשוי ככד שרחצ מתחתיו צית מושצו: **חלבוץ.** אלבוס"ל: **חלמון.** מווי"ל: **ציזא כשרץ.** צ' והלטאה מטילי ציזים הן. צ' הוא כוכורי"ל צלע"ו הדומה לצפרדע. ונפקא מיניה דאם ירקמה וניקמה מטמא צמגע בשחיטת חולין (דף קט:): והתניא

יהודה משמיה דעולא מחלוקת למב' בצירין אבל בגופן דברי הכל עד שיהא ראש ושררה ניכר של כל אחד ואחד ויתיב רב חיננא בר אידי קמיה דרב אדא בר אבהו ויתיב וקאמר י'עובד כוכבים שהביא עריבה מלאה חביות ונמצאת כילבית באחת מהן פתוחות כולן מותרות סתומות היא מותרת וכולן אסורות א"ל מנא לך הא <sup>(א)</sup> מתלתא קראי שמיע לי מרב ושמואל ורבי יוחנן אמר רב <sup>(ב)</sup> ברונא אמר רב "קירבי דגים ועוברן אין נקחין אלא מן המומחה רמי ליה עולא לרבי דוסתאי דמן בירי מדקאמר רב קירבי דגים ועוברן אין נקחין אלא מן המומחה מכלל דדג טמא אית ליה עובר ורמינהי <sup>(ג)</sup> דג טמא משריין דג טהור מטיל ביצים סמי מוכאן עוברן א"ל רבי זירא לא תיסמו תרוייהו מטילי ביצים נינהו אלא זה משריין מבחוץ וזה משריין מבפנים למה לי מומחה לבדוק בסימנין דתניא "בסימני ביצים כך סימני דגים סימני דגים סלקא דעתך סימני דגים י'סנפיר וקשקשת כתיב בהו אלא כסימני ביצים <sup>(ד)</sup> כך סימני עוברי דגים ואלו הן סימני ביצים 'כל שכוודרת ועגולגלת ראשה אחד כד וראשה אחד חד טהורה ב' ראשיה חדין וב' ראשיה כדין טמאה "חלמון מבחוץ "וחלבון מבפנים טמאה חלבון מבחוץ וחלמון מבפנים טהור חלבון וחלמון מעורבין זה בזה זו היא ביצת השרץ אמר רבא כשנימוחו ולרבי דוסתאי דמן בירי דאמר סמי מוכאן עוברן והתניא

של עוף פלוני טהור לכן הוצרך למרץ כשנימוחו כך דקדק ר"י וא"ת דאכתי לאו מילתא פסיקתא היא דהא אם אס' אמר איני מלמדים נאמן אף שלא מן המומחה ויש לומר דדבר זה לא שכיח צרוץ מוכרים שהיו צשעת מליחה ורבינו יהודה הקשה על פיר'ת דאין סימני <sup>(ה)</sup> דגים דלדורייטא אס' כן תלי תניא צדלג' תניא דקאמר כסימני ציזים כך סימני עוברי דגים ועוד הקשה מן הירושלמי דפירקין נתן צר רבא אמר קמיה שמואל ידע אנא מפרשא צין עוברי דגים טמא'ס לעוברי דגים טהורים עוברי דגים טהורים ארוכים <sup>(ו)</sup> חמי ליה הדא סלפוטא א"ל מה מהו פירוש הראה לו עובר של דג טהור וא"ל טמא א"ל לא ציש לי דלמרת על טהור טמא אלא סופך לומר על טמא טהור משמע דיש עוברי דג טמא דומין לשל טהור כמו צציזים דאיכא דעורצא דדמיא ליונה אלמא סימנים לאו דלדורייטא ואין לסמוך על סימני עוברי דגים מיהו אין לאסור הצורצוטש כי אמת הוא שיש לו צמים ומשרין צשעה שעולה מן המים:

ה"א

## אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

**באן** בפתוחות באן בסתומות. פ"ה צצפתוחות לא סגי צחדא דאיכא למימר מעלמא נפל ציה והקשה הר"ר אפרים <sup>(א)</sup> (מדמני) צסמוך עוצד כוכבים שהביא עריבה מלאה חביות ונמצאת כילצית צאחת מהן פתוחות כולן מותרות אלמא צצפתוחות תלינן

לקולא דלמר כי היכי דהואי צהך הוה צאחריני אלנא לעלמא אזלו וע"ק אי חיישינן דמעלמא נפל צה צמים גמי יתיחש דלמא העוצד כוכבים הניחם שם לכן היה מפרש הר"ר אפרים להפך צצפתוחות סגיא צחדא דאיכא למימר אחריתי אזולא לעלמא וליכא למיחש שמה העוצד כוכבים הניח שם דלדרכה לקולא תלינן אצל צצפתומות צריך שמים מיהו יש לייצב פ"ה דשאני התם שגמלאו שמים כילציות צאחת מן הצביות אצל הכא אין נמצא כהן שום חצית להכשר כהלכתו ולכן יש לפסול צצפתומות: **ובדצנים** כל שיש לו סנפיר וכו'. פ"ה משמע שאין הכשר צדגים דצבר אחר וקשיא לתרווייהו ותימה דא"כ כי משני צאוחם דדמו רישייהו לעטמא'ס פירוש ולאוהם הוצרך סנפיר וקשקשת ומה חירץ אליצא דמ"ד או ראשו או שדרו ולצדוק צשדרה דכל דג טמא אין לו חוט השדרה לכן נראה דמשדרה לא פריך מידי והא דלא חשיב ליה תנא צהדי סנפיר וקשקשת היינו משום דסימני גוואי לא קא חשיב:

**מחלוקת בצירין אבל בגופן יא.** וא"ת והא צירין גמי איסור דלדורייטא <sup>(א)</sup> כדלמיינן (חולין דף קי:). הטמא'ס לצבות צירן ורובצן וי"ל דהואי דלדורייטא צירן אסור מיהו צירן צטיל צרוצ וגופן לא צטיל דצריה לא צטילה: **וחזא ביה קאפי** ושרייה. ומיירי כגון שלא היה שם אלא מין אחד ומאן דאסר היינו משום דשכיחי צה קלפי מעיקרא:

**נמצאת כילבית.** פירוש שחסי כילצית היינו שמים צצפתוחות לפרש"י דלעיל ולפי' הר"ר אפרים שמים צצפתומות: **אמר רבא בשנימוחו.** תימה אמאי לא משני קסבר סימני עוברי דגים לאו דלדורייטא ולכן אין לצדוק כסימנים דה"ר משני פרק אלו טרפות (חולין דף סד. ושם) גבי סימני ציזים דלאו מדלדורייטא נינהו דקא פריך ולצדוק כסימנים ומשני סימני ציזים לאו מדלדורייטא ואור"ת דש"מ מהכא סימני עוברי דגים דלדורייטא ולכן יש להסיר הצורצוטש אע"ג דאין אנו מוצאין צחס קשקשים דהא יש צחס סימנים ועוצרים מיהו יש לדחות לעולם אימא לך סימנים לאו דלדורייטא והא דלא שני הכא משום דאכתי מיקשי דאין נקחין אלא מן המומחה משמע דאין שום צד היתר ליקח שלא מן המומחה ואין זה דאס' לא נימוחו שהסימנים ניכרים ואומר של דג פלוני טהור דהשתא איכא תרמי לטיצותא וכה"ג נקמים אף שלא מן המומחה כדלמרי' התם (דף סג:). גבי ציזים דלוקחין מהן כשאומר

דלדורייטא ולכן יש להסיר הצורצוטש אע"ג דאין אנו מוצאין צחס קשקשים דהא יש צחס סימנים ועוצרים מיהו יש לדחות לעולם אימא לך סימנים לאו דלדורייטא והא דלא שני הכא משום דאכתי מיקשי דאין נקחין אלא מן המומחה משמע דאין שום צד היתר ליקח שלא מן המומחה ואין זה דאס' לא נימוחו שהסימנים ניכרים ואומר של דג פלוני טהור דהשתא איכא תרמי לטיצותא וכה"ג נקמים אף שלא מן המומחה כדלמרי' התם (דף סג:). גבי ציזים דלוקחין מהן כשאומר דלדורייטא ולכן יש להסיר הצורצוטש אע"ג דאין אנו מוצאין צחס קשקשים דהא יש צחס סימנים ועוצרים מיהו יש לדחות לעולם אימא לך סימנים לאו דלדורייטא והא דלא שני הכא משום דאכתי מיקשי דאין נקחין אלא מן המומחה משמע דאין שום צד היתר ליקח שלא מן המומחה ואין זה דאס' לא נימוחו שהסימנים ניכרים ואומר של דג פלוני טהור דהשתא איכא תרמי לטיצותא וכה"ג נקמים אף שלא מן המומחה כדלמרי' התם (דף סג:). גבי ציזים דלוקחין מהן כשאומר

ה"א

## מ.

קפו א מיי' פ"ג מהל' מאלתא אסורות הלכה כג ועיין צמ"מ סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סימן פג סעיף ו:
**קפו** ב מיי' שס סמג שס טווי"ד סי' קוד:
**קפח** ג מיי' שס פ"א הלכה כד סמג שס טוש"ע י"ד סימן פג סעיף א:
**קפט** ד מיי' שס פ"ג הלכה כג סמג שס טווי"ד סימן קוד:
**קצ** ה ו מיי' שס הלכה כד סמג שס טוש"ע י"ד סימן פג סעיף ד:
**קצא** ו מיי' שס הלכה כג טור ש"ע שס סעיף ו:
**קצב** ח מיי' שס הלכה כ טוש"ע שס סעיף ז:
**קצג** ט מיי' שס טוש"ע שס סעיף ח:
**קצד** י מיי' שס הלכה יח סמג שס טוש"ע י"ד סימן פו סעיף א וסימן פג סעיף ח:

#### תורה אור השלם

1. אַת זֶה האבֿל מכל אִשֶׁר בָּפוּחַ בל אִשֶׁר לוֹ קַנְפִּיר וקַשְׁקֶשֶׁת בָּפִימַם בָּפִימַם וּבְחָלִיִּים אֶתָּם תֹּאכֶלָה: ויקרא יא ט

#### מוסף רש"י

דג טמא משרין. בגופו עוברי כשאר צמיה ומה (בבביות ז). דג טהור מטיל ביצים. יושב עליהן ומתחמני עד שזויא'ס מן הקליפות כשפות (שס). עוברי דגים. ציזי הדגים כמות שכן ממוצרים יחד (חולין טד.). שכוודרת. ענה ככוור, פלט"א. כודרת ועגולגלת דהא היא, דהי מנא עגולגלת לחודה הוה משמע עגולה כעשה עגולה צעני, והדר מפרש אלא דהא צד ח'וראשה אחד ח'ה, דלא ככוור ממש אלא משום לצרעה ועגולה לרבהה (שס). כד. פלטריא צלע"ו שאני חד אלא ככוור, (שס). חלבון. אלגונין (שס). חלמון. מווי"ל (שס). ביצת השרץ. צ' והלטאה מנילין ציזים (שס). הדרין עזר אין מטביריין

#### רבינו חננאל (המשך)

פתוחות כולן מותרות כמאן דמעברין דמו וכולין כחדא חשיבי סתומות היא מותרת וכולן אסורות אמר ליה מנא לך הא אמר ליה מרב ושמואל דר' יוחנן. אמר רב ברונא אמר רב קרבי דגים ועוברן אינן נלקחין אלא מן המומחה ומקשינן למימרא דג טמא משריין דג טהור מטיל ביצים ופרקינן תרווייהו מטילי ביצים נינהו מהיו טמא משריין מבפנים דג טהור מטיל ביצים ומשריין מבחוץ ולמה לי מומחה נבדוק בסימנין דתניא כסימני ביצים כך עוברי דגים ובסימני ביצים תנינן כל שכוודרת ועגולגלת דרשה אחד חד וראשה אחד כד כלומר

**עין משפט**
**נר מצוה**

**קצה** א מיי פֿיג מהל' מאלכות אסורות הלכה כ סוג לאון קמה טוש"ע י"ד סימן פג סעיף ח:

**קצו** ב מיי פֿיין שס הלכה כד סמג שס טוש"ע י"ד סימן קיד סעיף ח:

**קצו** ג מיי שס הלכה יא טוש"ע שס סעיף ג [7]:

**א ד ה מיי** פֿיז מהל' עבודת כוכבים הל' ו סמג לאון כ טוש"ע י"ד סי קמה סעיף ה:

### רבינו חננאל

רחבה טהורה שני ראשיה חדרן שני ראשיה כרין סטמא. ופרק רבא היבא אמרו אין לוקחין אלא מן המומחה בשוממו ואינן ניכרין להיבדק. אין שם מומחה מאי. רב הונא אמר עד שיאמר אני מלחמים וכן אורי ליה רב יהודה לאדא דיאל: **ירושלמי** נתן בר בא אמר קומי שמואל רבי אנא למפרש בין עוברי דגים טמאים בין עוברי דגים טהורין עוברי דגים טמאים עגולים עוברי דגים טהורין אורכין אחוי ליה אחי סלפיתא מין דג שמו בלשון יון אל סלפה. אמר ליה כזה מהו. אמר ליה טמא אמר ליה לא ביש לי דאמרת על טהור טמא אלא טהר דאמרת על טמא טהור אין לוקחין מעי דגים וקריב דגים אלא על פי מומחה ואם אמר אני מלחמים נאמן ומפרש בעוברי דגים טמאין ביציאתן נגמורו: ועלה שני חליות. ואמרינן פשיטא חליות הוא דאסור משום דחתיך ליה בססין ובלע ליה מן השמנניות של ססין. אבל העלין פשיטא דמותרין ופרק רבא לא נצרכא אלא לטריץ שבה מהו דתימא ניהוש לא למא מערב בהו מן החליות עצמו דקמ"ל אבד דשויק ליה מיתר נתר ולא מדיבק: וזיתי גלוסקא המגולגלין פי' וזיתים רכים ולחין ורפיין מהו דתימא חמרא רמא בהו ואסורי קמ"ל מחמת שמנן הוא דרפו. ר' יוסי אומר השלוחין אסורין היכי דמי שלוחין כל שאחווה בידו וגרעיניה נשמטת דכולי האי לא רפיא אלא אי יתיב בהו חמרא: **ירושלמי** הן סבכות הן פריפות הן רפפות הן רעלות הן אטגניות הן ספיות הן כוסות הן גופות היא מקום תחת הכוסות היא מקום תחת חתיכות הן זיתי גלוסקא הן זיתי מגולגלין. והשלוחין אסורין ר' חייא בשם ר' יוחנן אמר מין הוא הון נותנין בהן חומץ שיהו חולצין את גרעיניהן: והחגבין מן השלילה אסורין שמולפין בהן יין מן האפותין מותרין (וכן בתרומה: ת"ר החגבין מן הכבושין הבאים מן האוצר ומן האפותין ומן הספינה מותרין והמכריזן בסלילה לפני החנוני אסורין מפני שמולץ עליהן וכן יין תפוחים הבאים מן האוצר

וכי: פעם אחת חש חכמה לשם חולין. מן שלפניו בחנות הוא דאסור דחיישין דלמא עוברי דגים

## מ:

ה"ג **אוצר** **הפתק** **ספינה**. וזו אף וז קמני שאוצר מתקיים יותר מהפתק והפתק יותר מספינה: **הדרן עלך אין מעמידין בל הצמחים**. רשב"ג אומר אף בל שיש בידו בל דבר. בגמ' מפרש טעמא דר"מ משום דחייש למיעוטא וגזר שאר מקומות אטו

אוחו מקום ורבנן דלא חיישי למיעוטא לא גזרי ומשמע מהכא דרשב"ג נמי לא חייש למיעוטא ופליג אדר"מ ותימה דא"כ קשיא דרשב"ג ארשב"ג וקשיא הלכתא והלכתא דרשב"ג דהכא לא חייש למעוטא ובפרק אס לא הביא (שנת דף קלח: ושם) תנן רשב"ג אומר כל ששהה ל' יום בחדש אינו נפל הא לא ששהה כגון י' (שנשרף) או שאכלו ארי היו נפל אע"ג דרזו נשים אינן מפילות אלמא חייש למיעוט נפלין ותנן נמי פ"ג דבכורות (דף כג:.) רשב"ג אומר הלוקח בהמה מניקה מן העיזד כוכבים פטורה מן הבכורה דלא מרחמא אלא אס כן ילדה משמע אצל מטעם חולבת לא דחלב אינו פוטר דחיישין למיעוט חולבות אע"פ שאינן יולדות והלכתא קיימא לן כרבנן דלא חיישי למיעוט דלמרינן פ"ק דחולין (דף יא:) ור"מ דחייש למיעוטא היכי אכל צישרא ומדלא אומר היכי אכלינן משמע דק"ל דלא חיישין למיעוטא ואילו בצכורות ובגפל פסקינן כרשב"ג דחייש למיעוטא וי"ל דודאי רשב"ג לא חייש למיעוטא כדמשמע הכא וההיא דנפל שאני דהוא מיעוט המזוי דנפלים שכיחי ושם ודאי יש לחוש כדלמרינן (בימות דף קכא.) גבי ראוהו נופל למיס שאין להם סוף או ראוהו גוסס דלשמו אסורה אע"פ שרזו גוססין למיתה וּחיישין למיעוטא מפני שהוא מיעוט המזוי וההיא דבכורות מיירי שראינוה חולבת קודם לידה דודאי הוחזקה מן המיעוט אצל ודאי בשאר בהמות חלב פוטר וכן הלכה: **א' דנעבדין פעם אחת בשנה מאי טעמייהו דרבנן.** וא"ת דלמא בזה פליגי מר סבר דנעבדין ומר סבר אין נעבדין וי"ל דמשמע ליה דאפילו רבנן אית להו נעבדין אלא מי שיש צידו וכו' וכן פ"ה **ר' י"מ נזר שאר מקומות אטו אותו מקום.** וא"ת צפירקין דלעיל (דף לד:) גבי גבינת צית אונייקי לא גזר נמי ר"מ שאר מקומות יש לומר דא"י התם דגאוחו מקום נמי לא היו נשחטין לעבודת כוכבים כי אס המיעוט ואי הוה גזרינן שאר מקומות אטו אוחו מקום הוי מיעוטא דמיעוטא אצל כאן במקומו של ר"מ היו כולם עובדין כל הצלמים וה"ג גזר ר"מ על הכותים מפני דמות יונה שמנאלי צהר גרים והיו כל בני המקום עובדין לה (חולין ו:.) **אנדרמי** יש מלכים פ"ה אורט שלטון המת עושין לזכרון

## אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

**והסניא כסימני ציזים וכו'.** אלמא יש לדגים עוברין: **והיכא משכחם לה כסימני קיריזי דגים כד וחד.** יו ובבבזי מעיים עשוין כזה ענין: **בשילפוחא.** משיא"ה של דג שמליאה רוח: **אין שם מומחה מאי.** כשימומו העוברין קצעי לה: **אני מלחמים.** הדגים וראיתי שדגים טהורין הן ומתן הולאתי קרביים הללו: **אלו דגים.** שיראה לו הדגים עלמנן אצל באני מלחמים לא מהימנן דשמא לא צקי צהן: **דיילא.** שמש רגיל להיות שכיז לעושה סעודה לתמן תבשילין: **לקרטין שכו.** הדצוקין צעלו או שנשרו צכלי דלמא אייתי קרטין אחריני דליפסיק צכסינא ועריצ בהני: **אישרוקי אישרוקי.** ומן העלין לכלי עלמנן אישרוקי נשטמו: **דפי טובא.** מגולגלין ביזתר וצלע"ז מול"ש וגרעינתם נשמטת א) דכיון דרפי כולי האי חמרלא רמא צהו: **שליח.** שמשתלחין גרעינין מעטמנו: **קפריסין.** קפלוטות מצושלין וכבושין צמכבש ומתקיימין ואין צהן משום צשלי עובדי כוכבים דנאכלים חיין ולא משום גיעול דטעם הגיעול פוגמו ולא משצימו: **מן ההפתק.** מקום דפחין. שמשתלחין גרעינין מעטמנו: **כיטוסן** שהן עזריין שס זה על זה וצלע"ז פיל"א: **קטלווא.** שוק: **תרומה** אין דמיה יקרים שאינה ראויה אלא לכהנים: **ומפסדו מינאי.** יפקידו את כל האוצר:

**הדרן עלך אין מעמידין**

**כל הצלמים אסורין.** צהנאה: **כדור.** פילוט"א. ובגמרא מפרש דהני ודאי נעבדין דמשום חשיבותא אשקוליה להנך חפצי כידיהו: **גב' מ"ט דרבנן.** מדלא קמני וחכמים אומרים אינו נעבד אלא מי שיש צידו וכו' מכלל דסבירלא להו דנעבדים: **אנדרעי.** כשהמלך מת עושין לזכרו צפתה השער לזכרון והתם קאסר רבי מאיר דאגב חציבותא פלחי ליה: **צעומדין על פסח סמדינה שנינו.** צהנאו קאסר רבי מאיר דחשיבי להו מי

וכן לתרומה: מאי וכן לתרומה אמר רב ששת וכן לכהן החשוד למכור תרומה לשם חולין לפניו הוא דאסור אבל הבא מן האוצר ומן ההפתק ומן הסלולה מותר אירתותי מירתת סבר שמעי ביה רבנן ומפסדו ל' מינאי:

### הדרן עלך אין מעמידין

**כל הצלמים** אסורין מפני שהן נעבדין פעם אחת בשנה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים יאינו אסור אלא כל שיש בידו מקל או צפור או כדור רבן שמעון בן גמליאל אומר אף כל שיש בידו כל דבר: **גב' אי דנעבדין פעם אחת בשנה מאי טעמא דרבנן** א"ר יצחק בר יוסף א"ר יוחנן במקומו של ר"מ היו עובדין אותה פעם אחת בשנה י"ור"מ י"דחייש למיעוטא גזר שאר מקומות אטו אותו מקום ורבנן דלא חיישי למיעוטא לא גזרו שאר מקומות אטו אותו מקום אמר רב יהודה אמר שמואל באגדרטי של מלכים שנינו וא) אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן יבועומדין על פתח מדינה שנינו אמר

**ור"ת פי'** אורט שלטון החי עושין לכבודו וראיה לדבר מאגדרטי של נצוד נצר " ועוד דאמר צמדרש אדריינוס קיסר הלך את ר' יהושע לנטייל צמדינה הראהו אורט כלמים שהיו עושין לכבודו: **ובאגדרמי** ש' מלכים שנינו. פ"ה וצההוא קאסר רבי מאיר דאגב חציבותיהיו פלחי להו ומפרש נמי צעומדין על פתח מדינה דחשיבי טפי משמע אצל בשאר כלמים לא אסר רבי מאיר וקשה דהא תנן (לקמן דף מה.) מנא צבנית יד או צבנית רגל הרי אלו אסורין ולשון מנא משמע צשוק או צשדה ואפילו למאי דמוקי לה שמואל לקמן צעוממים על צסיסן פ"ה על צימוס שלהן ששם עובדין אותם לא נהירא דלשון מנא לא משמע כן אלא שיש להם צית מושב רחב ויכולין לעמוד לצדן (ר') וניכרים שלא נשתדרו מנאסם שלם ועוד קשה דהכא משמע דתתם אנדרטי של מלכים פלחי להו טפי ואדרבה צפרק כלל גדול (שנת דף עב:) משמע שאין סתמן לעבוד דקאמר אי דחוא אנדרטי וסגיד ליה אי דקצליה עליה וכו' לכך פי' רבינו מס דהכא קאי אהיתרא דרבנן וה"ק הא דשרו רבנן צממת' היינו דוקא באגדרטי של מלכים וצעומדין על פתח מדינה דצהנהו שרו רבנן דודאי לנוי עביד להו ורבי אלחנן מיישז פ"ה דודאי קאי ארבי מאיר ובשאר כלמים לא אסר וההיא דלקמן דצבנית יד וצבנית רגל מיירי צשל כפרים והנהו ודאי אסורים אפילו לרבנן דודאי למיפלחניהו עבדי להו ובכך ניהא דכי דייק (ה') לה צמילמיה י" דרבי יוחנן הא כלמים עלמנן אסורין וסתמנא כרבי מאיר לא מצי למימר דסתמנא כרבי מאיר מפסא דצבנית יד ורגל דההיא אחיא אפילו כרבנן כדפרישית והא דמשמע צפרק כלל גדול (שס דף עב:)

וכי: פעם אחת חש חכמים לשם חולין. מן שלפניו בחנות הוא דאסור דחיישין דלמא עוברי דגים

לכוליה: **הדרן עלך אין מעמידין:** כל הצלמין אסורין מפני שנעבדין פעם אחת בשנה דברי ר"מ וחכ"א אינו אסור אלא מי שיש בידו מקל כו'. אוקמה רב יצחק בר יוסף אי"ר יוחנן במקומו של ר"מ אחת בשנה. ורבי מאיר לטעמיה דחייש למיעוטא וכו' ופשוטה היא ובא רב יהודה ואמר באגדרטי של מלכים שנינו כלומר צורת אדם. ואמר רבי יוחנן בעומדין על פתח מדינה

### מסורת הש"ם

א) [מוספתא פ"ה ה"ו], ב) ז"ל צסלולא קי איתא במוספתא וכן משמע צהנא"ש ע"ש דגרים פלס אצל צרי"ק אי' צסלולא ופי' הר"ן פלס], ב) [מוספתא פ"ה ה"ו ע"ש], ד) הא. צעז"ז, ב) [לעיל לה: עש"ז], ו) ז"ל שנטרף], א) [שכתבו מוס' בשם ר"ת לעיל ג ד"ה שאל השתחוין], ב) ז"ל דר"ל. רש"א,

### גליון הש"ם

גמרא ור"ם דהייש למיעוטא. עיין מדרש סוף חולין:

### הגהות הב"ח

א) גב' לאו מרזוי קא ממלית לה תריץ הביי כך מורי קיריזי דגים: ב) רש"י ד"ה והכא וכו' כד וכו' בבבזי מעיס וכו' העניין: א) ד"ה דרפי וכו' נשמטת ס"ד ואח"כ מ"ה מהו דתימא דכיון דרפי: ד) תוב' ד"ה וכתלדנטי וכו' לעמוד לצדן ובראים שלא נשתדרו מנאסם שלא בא"ד ובכך ניהא דכי דייק לקמן מתיובתא דר' יוחנן הא וכו' אפילו כרבנן כדפרישית. י"צ [פי' דספא צשל כפרים] איירי וא"ה ירשא דמני שברי צלמים מותרין דלא אנטרין דאפילו שברי עבודת כוכבים מותרין אלא לניוקא הא צלמים עלמנן אסורין אלא אנטרין קי דיוקא אלא [לארזוי דסתמנא] כרי"מ דאי צשל כפרים מסיפא שמיני לה דאפילו [תבנית יד ורגלן] אסורין כ"ש צלמים צלמים אלא קי דיוקא לא אמת אלא [לארזוי דסתמנא כרי"מ] וכתלדנטי של מלכים ומה שקשיא דאי גופא טעמא מנא [ויבשאר חסר]:

### הגהות הגר"א

[א] גב' אמר רצב"ת. י"צ גירסת הרמב"ם רצב"ת אמר ר' יוחנן צעומדין כו' ופליג על שמואל אצל הר"ק ורל"ש ושאר פוסקים מפרשים דלא פליגי. וכולם מפרשים דברי שיהיה אף לרבנן דלא כרשי" (עמ"ש רבינו ציו"ד סי' קמ"א ס"ק צ:):

### לעזי רש"י

משיא"ה [וישיא"ה]. שילפוחית. מול"ש. רכים (מורככים מורב שוריה בשמנם.) פיל"א. צרקא. פילוט"א. כדור.

### מוסף רש"י

דחייש למיעוטא. צפ"צ דינמות (קוט.) קטן וקטנה לא חולצין ולא מייבמין, קטן קטנה מנא סריס, קטנה שנת מנאא אילניות (לעיל לד.). ובפרק ההלכות שוחטין (חולין ו.) גבי מותם שגזר על כל מותם משום אותם שמואל דמות יונה צהר גריוס והשחמו לה [יבמות ק"ט].

